Emro Science and Education
International open-access scientific journal
Journal homepage: https://journal.emro.uz
OPEN ACCESS

CONFERENCE PAPER OPEN ACCESS

Vol. 1 No. 4 (2024) · “Milliy iqtisodiyotni barqaror rivojlantirish va yuqori iqtisodiy o‘sish sur’atlarini t... DOI: 10.5281/zenodo.24321279

ta´minlashning ustivor yo´nalishlari´ mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy anjuman

3. Абдувохидов А., Маткулиева С., Тошбоев Б. Импорт ўрнини босувчи лойиҳаларнинг иқтисодий самарадорлигини баҳолаш //Iqtisodiyot va ta’lim. – 2023. – Т. 24. – №. 1. – С. 12-22.

BUGUNGI KUNDA BUXGALTERIYA KASBIGA QO‘YILADIGAN TALABLAR VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARINING IQTISODIY TARAQQIYOTI.

Chorshanbayev Umurzoq
Guliston davlat universiteti “Buxgalteriya hisobi va moliya” kafedrasi o‘qituvchisi
umurzokchorshanbayev@gmail.com

Musobekova Sevara
Guliston davlat universiteti " Rakamli iqtisodiyot va innovasiyalar”fakulteti talabasi
musobekovasevara14@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqola bugungi kunda buxgalteriya kasbiga qo‘yiladigan talablar va ularni takomillashtirish masalalarini iqtisodiy taraqqiyot nuqtai nazaridan tahlil qiladi. Buxgalteriya faoliyati jamiyatning barcha sohalarida zarur bo‘lib, uning ahamiyati iqtisodiyotning rivojlanishi va tashkilotlarning muvaffaqiyatli faoliyat yuritishiga bevosita ta'sir ko‘rsatadi. Shuningdek, maqolada buxgalteriya kasbining talab va takomillashtirish aspektlari, zamonaviy texnologiyalar va xalqaro standartlarning qo‘llanilishi masalalari ko‘rib chiqiladi. Yangi iqtisodiy sharoitda buxgalterlar uchun zaruriy kompetensiyalar va ularning rivojlanish istiqbollari haqida fikrlar bayon etiladi.

Kalit so‘zlar: Buxgalteriya, iqtisodiy taraqqiyot, kasbiy talablar, kompetensiya, takomillashtirish, xalqaro standartlar, zamonaviy texnologiyalar, iqtisodiy samaradorlik, moliya hisobi, axborot tizimlari

Kirish: Buxgalteriya kasbi — iqtisodiy va moliyaviy faoliyatni boshqarishning asosiy elementlaridan biridir. Zamonaviy davrda buxgalterlarga qo‘yiladigan talablar doimiy ravishda o‘zgarib, global iqtisodiy integratsiya va yangi texnologiyalar ta'sirida takomillashib bormoqda. Bugungi kunda buxgalterlar nafaqat an'anaviy moliyaviy hisob-kitoblarni amalga oshirish, balki strategik qarorlar qabul qilishda ham muhim rol o‘ynaydi. Maqolada buxgalteriya kasbiga qo‘yiladigan yangi talablar va uni takomillashtirish yo‘llari iqtisodiy taraqqiyotning asosiy omillaridan biri sifatida tahlil qilinadi.

Bugungi kunda buxgalteriya kasbining dolzarbligi bir necha omillarga asoslanadi, chunki zamonaviy iqtisodiyot sharoitida bu soha iqtisodiy barqarorlik va moliyaviy shaffoflikni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Xalqaro savdo, investitsiyalar va transmilliy korporatsiyalar faoliyatining kengayishi buxgalteriya hisobining xalqaro standartlarga moslashishini talab qilmoqda. Xalqaro moliyaviy hisobot standartlarini (IFRS) joriy etish global iqtisodiy hamkorlikni rivojlantirishda dolzarb masalalardan biridir. Zamonaviy iqtisodiy tizimda texnologik yangiliklar faoliyatning barcha sohalariga, jumladan buxgalteriyaga ham katta ta'sir ko‘rsatmoqda:raqamli texnologiyalardan foydalanish (sun’iy intellekt, bulutli hisoblash, big data) buxgalteriya jarayonlarini avtomatlashtiradi va aniq qiladi. Elektron tijoratning rivojlanishi buxgalteriya va soliq hisobotlarida yangi yondashuvlarni talab qiladi. Buxgalterlarning dolzarbligi soliq tizimidagi doimiy islohotlar bilan ham bog‘liq. Davlat daromadlarini oshirish va soliq qochqinliklariga qarshi kurashishda buxgalterlarning professional

Published: 23.12.2024
Cite this article: Chorshanbayev Umurzoq, Musobekova Sevara (2024). Bugungi kunda buxgalteriya kasbiga qo‘yiladigan talablar va ularni takomillashtirish masalalarining iqtisodiy taraqqiyoti. Emro Science and Education, 1(4). https://doi.org/10.5281/zenodo.24321279
© 2024 The Author(s). Published by Emro Science and Education. This is an open access article.

yondashuvi muhim. Iqtisodiyotning rivojlanishi bilan buxgalterlikka ixtisoslashgan yuqori malakali mutaxassislarga ehtiyoj oshmoqda. Ayniqsa, xalqaro tajribaga ega bo‘lgan va yangi texnologiyalar bilan ishlash ko‘nikmalariga ega buxgalterlar bozorda katta talabga ega. Zamonaviy sharoitda korporativ firibgarlik va moliyaviy inqirozlarning oldini olishda buxgalteriya sohasining o‘rni muhim. Buxgalterlik sohasida yuqori darajadagi bilim va tajribaga ega kadrlarni tayyorlash iqtisodiyotni mustahkamlashning asosiy omillaridan biri. Buxgalteriya sohasi nafaqat korxona faoliyati uchun, balki mamlakatning iqtisodiy rivojlanishi va global raqobatbardoshligini ta’minlash uchun ham hal qiluvchi ahamiyatga ega.

Bugungi kunda buxgalteriya kasbiga qo‘yilayotgan talablar iqtisodiy taraqqiyot va globallashuv jarayonlari bilan chambarchas bog‘liq. Zamonaviy iqtisodiy muhitda buxgalteriya hisobi va audit sohasida zamonaviy texnologiyalarni joriy etish, xalqaro standartlarga moslashish va malakali mutaxassislarni tayyorlash zaruriyati kun tartibidagi muhim masalalardan biri hisoblanadi.

Buxgalteriya kasbiga qo‘yilgan asosiy talablarga misol qilib, korxonalar faoliyati xalqaro moliyaviy hisobot standartlari (IFRS) asosida olib borilishi talab etilmoqda. Bu korxonalarning xorijiy bozorlar bilan integratsiyalashuviga yordam beradi. Bulutli texnologiyalar, sun’iy intellekt va big data buxgalteriya ishlarini avtomatlashtirishda keng qo‘llanmoqda. Zamonaviy dasturlar (masalan, SAP, 1C, QuickBooks)ni bilish buxgalterlar uchun majburiy ko‘nikmaga aylandi. Soliq kodeksi va boshqa me’yoriy hujjatlardan xabardor bo‘lish. Moliyaviy ma’lumotlarning maxfiyligini saqlash, kiberxavfsizlikni ta’minlash muhimdir. Korporativ ijtimoiy mas’uliyat va ekologik hisobotlarni tayyorlashga e’tibor qaratilmoqda.

Buxgalteriya kasbini takomillashtirish yo‘llariga masalan, Ta’lim va malaka oshirish; Buxgalterlarni muntazam ravishda qayta tayyorlash va xalqaro sertifikatsiyalarni (ACCA, CPA) olishga rag‘batlantirish. Amaliyotga asoslangan ta’lim tizimini rivojlantirish. Texnologiyalarni joriy etish;Avtomatlashtirilgan tizimlar bilan ishlash uchun buxgalterlarni o‘qitish.Innovatsion texnologiyalardan foydalangan holda hisobotlarni tuzishning tezkor va aniq usullarini rivojlantirish. Xalqaro hamkorlikni kengaytirish; Xalqaro moliyaviy institutlar va tashkilotlar bilan hamkorlikni kuchaytirish. Globallashuv jarayonida xorijiy tajribani o‘rganish. Huquqiy asoslarni modernizatsiya qilish; Buxgalteriya hisobining milliy standartlarini xalqaro standartlar bilan uyg‘unlashtirish.

Buxgalteriya kasbining iqtisodiy taraqqiyotga ta’siri quyidagicha:

- Moliyaviy shaffoflikni ta'minlash. Aniq va ishonchli buxgalteriya hisobi davlat va xususiy sektorda moliyaviy boshqaruv samaradorligini oshiradi.
- Investitsion muhitni yaxshilash. Xalqaro standartlarga mos buxgalteriya hisobi xorijiy investorlar ishonchini oshiradi.
- Davlat byudjeti daromadlarini ko‘paytirish. Soliq tushumlarini aniq hisoblashda buxgalterlarning roli katta.
- Korxonalarning barqaror rivojlanishi.To‘g‘ri buxgalteriya hisobi samarali strategik qarorlarni qabul qilishga imkon yaratadi.

Buxgalteriya kasbini rivojlantirish orqali iqtisodiy taraqqiyotni yanada mustahkamlash mumkin. Bu esa raqamli transformatsiya va xalqaro standartlarga moslashish jarayonlarida asosiy rol o‘ynaydi.

Fikr-mulohaza: Bugungi kunda buxgalteriya kasbi barcha darajadagi tashkilotlar uchun zaruriy hisob-kitob va nazorat funksiyalarini bajaradi. Buxgalterlar ishlayotgan muhitdagi iqtisodiy sharoitlar va texnologik yangiliklar kasbga qo‘yiladigan talablarni o‘zgartirmoqda. Masalan, buxgalterlar uchun raqamli texnologiyalarni o‘zlashtirish, moliyaviy hisobotlarni xalqaro standartlarga muvofiq tuzish, va axborot tizimlaridan

samarali foydalanish talab qilinadi. Shu bilan birga, iqtisodiy taraqqiyotning yangi bosqichida buxgalterlar biznes jarayonlarini chuqur tahlil qilish, strategik rejalashtirish va qarorlar qabul qilishda ham faol qatnashishlari kerak. Shunday qilib, buxgalteriya kasbining professional talablari nafaqat hisob-kitob va moliyaviy hisobotlarga cheklanib qolmaydi, balki ularni to‘liq iqtisodiy boshqaruv tizimi bilan bog‘lashni talab qiladi.

Bundan tashqari, buxgalteriya kasbini takomillashtirishda xalqaro tajribalar va yangi metodologiyalar muhim ahamiyatga ega. Xalqaro moliya hisoboti standartlari (IFRS) va raqamli texnologiyalarni keng joriy etish buxgalterlarni yanada malakali qilishga yordam beradi. Xususan, buxgalteriya tizimlarining avtomatlashtirilishi, sun'iy intellekt va ma'lumotlarni tahlil qilish imkoniyatlari ish samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, buxgalterlarning doimiy ravishda o‘z bilimlarini yangilab borishlari, yangi normativ hujjatlar va texnologiyalarni o‘rganishlari kerak.

Xulosa: Buxgalteriya kasbi iqtisodiy taraqqiyotning muhim qismi bo‘lib, har bir tashkilotning muvaffaqiyatli faoliyat yuritishida katta rol o‘ynaydi. Bugungi kunda buxgalterlar uchun qo‘yiladigan talablar zamonaviy iqtisodiy va texnologik sharoitlarga mos ravishda takomillashmoqda. Buxgalterlarning bilim va ko‘nikmalarini rivojlantirish, xalqaro moliyaviy hisoboti standartlarini joriy etish va raqamli texnologiyalardan foydalanish iqtisodiy samaradorlikni oshirishda muhim omil hisoblanadi. Shunday qilib, buxgalteriya kasbini takomillashtirish, uning samarali faoliyatini ta'minlash uchun zarur shart-sharoitlarni yaratish, iqtisodiyotning barqaror rivojlanishiga hissa qo‘shadi.

Buxgalteriya sohasini takomillashtirish orqali mamlakatning iqtisodiy rivojlanishi va global iqtisodiy tizimdagi o‘rni mustahkamlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Boboyev, A., Hamroyev, H. "Moliyaviy tahlil va boshqaruv hisobi". Toshkent: "Iqtisod-moliya", 2019.
2. Pavlova, L.N. "Buxgalteriya hisobi va moliyaviy tahlil". Moskva: Infra-M, 2020.
3. “Boshqaruv hisobi” o‘quv qo‘llanma Berdiyev G‘,Muxametov Abubak Baboyevich.2024
4. Karimov, U. "Buxgalteriya hisobi va audit asoslari". Toshkent: "Yangi asr avlodi", 2020.
5. Shukurov, F. (2020). Buxgalteriya hisobi va auditning nazariy asoslari. Toshkent: Ekonomika.
6. Aliyev, A. (2021). Xalqaro moliyaviy hisobot standartlari (IFRS) va ularning amaliyotdagi o‘rni. Tashkent: Yangi avlod.
7. Xodjayev, S., & Bekmuratov, M. (2019). Moliyaviy boshqaruv va iqtisodiy tahlil. Toshkent: Fan va texnologiya.
8. Karimov, I. (2022). Iqtisodiy taraqqiyot va buxgalteriya kasbi: zamonaviy yondashuvlar. Toshkent: O‘zbekiston Respublikasi iqtisodiyot vazirligi nashriyoti.
9. Chabuk, S., & Nurmatov, A. (2023). Raqamli iqtisodiyot va buxgalteriya: yangi yondashuvlar. Tashkent: Informatika va texnologiyalar.
10. www.buxgalter.uz
11. www.moliya.uz
12. www.wikipediya.uz